

Talousarvion 2025 laadinnan lähtökohdat ja ohjeistus

Kaupunginhallitus 23.9.2024

Talousarvio 2025

Lähtökohdat

- *Talousarvion laadintaohje sisältää suunnittelun kehykset, minkä pohjalta toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa valtuuston hyväksyttäväksi (Hallintosääntö 9. Taloudenhoito § 63 - 67)*
- *Kaupunginvaltuusto hyväksyy talousarviossa*
  - *toimielimille sitovat tehtäväkohtaiset toiminnan tavoitteet ja talouden tavoitteet sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot*
  - *liikelaitoksen sitovat erät ja liikelaitoksen sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet*
  - *konsernin toiminnan ja talouden tavoitteet (koskee konserniyhtiöitä)*
- *Talousarviosta päättäessään valtuusto määrittelee, mitkä ovat **valtuustoon nähden sitovat** toiminnan tavoitteet ja niitä vastaavat tulo- ja menoarviot*

Talousarvio 2025

Laadintaohjeen tavoite

- *Laadintaohjeen tavoitteena on*
  - *toimia ohjenuorana toimielimille ja tilivelvollisille viranhaltijoille toiminnallisten tavoitteiden ja talousarviossa esitettävien tuloarvioiden ja määrärahojen esitysten tekemiseen*
  - *ohje, johon on koottu kaikki yleisellä tasolla oleellinen tieto eri vastualueiden suunnittelun tueksi*
    - *tarvittavat yleiset taustatiedot*
    - *talousarvioprosessin eteneminen ja aikataulu koko kaupungin näkökulmasta*

Vuoden 2025 organisaatio ja muutokset toiminnassa

- Kuntatekniikkaliikelaitos päättyy 31.12.2024
- Kaupunkiympäristöpalvelualue aloittaa 1.1.2025
- TE-palveluiden järjestämisvastuu siirtyy kaupungille 1.1.2025
  - Tukityöllistäminen kaupungin omiin yksiköihin päättyy
  - Tukityöllistäminen siirtyy henkilöstöhallinnosta työllisyyspalveluihin nimellä Työllistäminen
- Toimitilojen muutokset
  - Te-palvelut, kotoutuminen sekä Kela, Oikeusapu, Edunvalvonta ja Rise (satunnaisesti) sijoittuminen yhteisiin tiloihin
    - valmistelu siirtymisestä Kiinteistö Oy Lieksan Liike- ja kulttuurikeskuksen tiloihin menossa
  - Sote-keskus aloittaa toiminnan uusissa tiloissa vuoden 2024 loppupuolella
    - Sote-keskuksen vuokra investorille ja laskutus Hyvalta alkaa
    - vanhan Terkkarin purku?
  - Muut purettavat kohteet: vanha kaupungintalo, muut mahdolliset kohteet
  - Muut toimitilatoimenpideohjelmat toimenpiteet

Talousarvion osat ja rakenne

Vuoden 2025 ta-sitovuudet

Käyttötalousosa

- toimintakate tulosityksiköittäin
  - sitovuus lautakuntatasolla
- toimintakate lautakuntatasolla
  - Hyvinvointi, Kaupunkiympäristö, Kaupunginhallitus
  - **sitovuus valtuustotasolla**
- Laadintavastuut:
  - tulosityksiköpäälliköt ja palvelualuejohtajat
    - ulkoiset erät, erityisesti menot
  - kaupunginjohtaja

Tuloslaskelmaosa

- **Sitovuus valtuustotasolla**
  - Verotulot
  - Valtionosuudet
  - Rahoitustulot ja –menot
  - Satunnaiset erät
  - Budjetoidut tilinpäätössiirrot
- Laadintavastuut:
  - Talousjohtaja
  - Kaupunginjohtaja

Vuoden 2025 ta-sitovuudet

Investointiosa

- **Valtuustositovuus** lautakunnittain ja johtokunta
  - tulo- ja menomäärärahakokonaisuus
  - esitetään projektiryhmittäin
    - esim. uudet kohteet, korjausinvestoinnit
  - Valtuustoseminaarissa käydään läpi
    - jo päätetyt projektit
    - uudet esitykset / aihiot
- Uusien projektin käynnistys vasta valtuuston talousarvion hyväksynnän jälkeen
  - projektien asettaminen ja hyväksyntä hallintosäännön mukaisesti
- Projektikohtainen hyväksyntä, seuranta ja mahdolliset muutokset lautakunta- ja johtokuntasitovasti
  - Huom. kokonaisuus valtuustositova
- Laadintavastuut:
  - palvelualuejohtajat, vesihuoltopäällikkö, toimitilojen osalta Kiinteistö Oy / J. Muikku
  - kaupunginjohtaja

Rahoitusosa

- Valtuustositovuus
  - antolainauksen muutokset
  - ottolainakannan muutokset
  - oman pääoman muutokset

- Laadintavastuut:
  - talousjohtaja
  - kaupunginjohtaja

Käyttötalouden suunnitteluun liittyvät lähtökohdat

- Henkilöstökulut +4 %
  - tämä sisältää mahdolliset palkankorotukset ja muut henkilöstötarpeet
    - kuntapuolen työehtosopimukset ovat päättymässä keväällä 2025
      - uusista sopimusehdoista ja mahdollisista palkankorotuksista ei vielä ole tietoa
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat +2 %
- Palvelut + 2 %
  - Meitan budjetti + 3 %
  - Laitteiden uusimia tulossa, esim. W11 muutoksista johtuen
- Avustukset – pidetään ennallaan
- **Toiminnan muutokset tulosityksiköittäin**
  - päättyvien poisto, uudet tiedossa olevat
    - vaikutukset tuloarvioihin
    - vaikutukset menoarvioihin
    - Esimerkiksi:
      - *Te-palveluiden vaikutus (Joensuu, tilat) ja muut tähän muutokseen liittyvät erät*
      - *Kaupunkiympäristöpalveluiden rakentaminen*
      - *päättävät projektit*
      - *uudet projektit, vain jos on jo päätökset*
      - *yksittäiset, vuonna 2024 olleet tapahtumat kuten hk-lisien maksu*

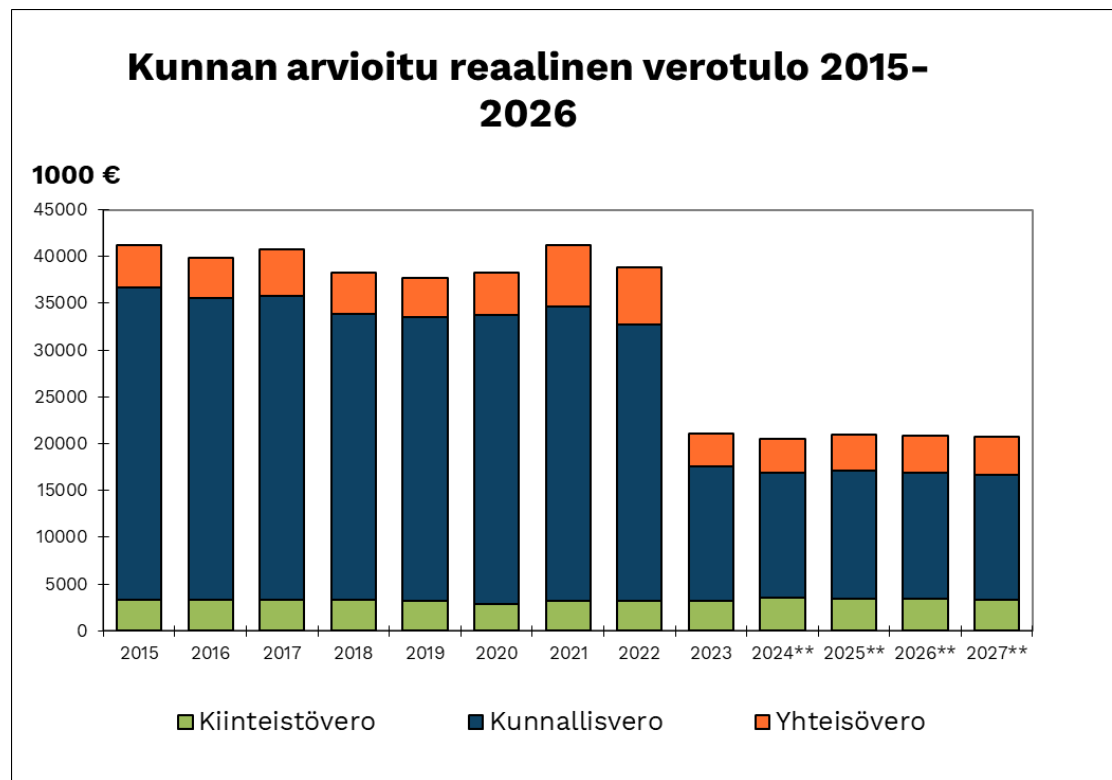

Kaupungin toimintakate ja raamit toimielimittäin

- Toimintakateraamiin vaikuttaa toiminnan muutokset ja niiden euromäärä
- Verotulo- ja valtionosuusennusteet (tarkentuu lokakuussa)
- Arvio kaupungin toimintakatteeksi n. -28,0 miljoonaa euroa
- Kun laskettu tarkempi koko kaupungin toimintakate, pystytään antamaan lautakuntakohtaiset raamit
  - jako tulosityksikötasolle

Verotuloennuste vuodelle 2025

- Lieksan kaupungin arvioitu verotulokertymä vuonna 2025 on noin 24,14 miljoonaa euroa. Tämä on 2,39 miljoonaa euroa enemmän kuin kuluvan vuoden talousarviossa on vuodelle 2024 arvioitu (21,75 milj. euroa).
- Suunnitelmavuosien 2026–2027 osalta verotulojen arvioidaan lisääntyvän noin 0,5 miljoonaa euroa vuositasolla ollen vuonna 2027 25,1 miljoonaa euroa.
- Verotulojen merkitys kaupungin rahoituksessa kasvaa entisestään valtionosuuksien suhteellisesti vähentyessä.
- Yritysten ja yhteisöjen veronmaksukyvyyn ja työllisyyden kehitys ovat jatkossa entistä tärkeämpiä kunnan rahoituksen määräytymisessä.

Lähde: Kuntaliitto, verotuloennuste 8/2024, Lieksan kaupunki

Valtionosuusennuste vuodelle 2025

- Kaupungin saamiin valtionosuuksiin on tulossa merkittäviä muutoksia vuoden 2025 alusta lukien. Tämä johtuu suurimmalta osin TE-uudistuksen rahoitusvaikutuksesta. Samoin niin sanottujen sote-erien pysyvä vaikutus näkyy vuodesta 2025 alkaen. Ilman sote-eriä vuoden 2024 peruspalveluiden valtionosuudet olisivat olleet 1,6 miljoonaa euroa. Sote-erät vähentävät niitä 0,9 miljoonaa euroa olleen tämä vuonna 0,7 miljoonaa ja 0,47 miljoonaa vuonna 2025.
- Vuonna 2024 Lieksan kaupungille tilitettävät valtionosuudet ovat yhteensä 6,0 miljoonaa euroa. Tästä peruspalvelujen valtionosuus on 0,7 miljoonaa euroa. Vuoden 2025 valtionosuusennusteen mukaan Lieksan kaupungille olisi tulossa valtionosuutta 7,7 miljoonaa euroa. Tästä TE-uudistuksen osuus on 1,95 miljoonaa euroa. Kun TE-uudistuksen osuus jätetään tarkastelusta pois, on erotus vuoteen 2024 5,7 miljoonaa euroa eli vähennystä 0,3 miljoonaa euroa. Vähennys kohdistuu pääosin peruspalveluiden valtionosuuksiin (0,47 miljoonaa euroa vuonna 2025).

Rahoitustuotot ja -kulut

- Antolainaukset
  - Lieksan Kiinteistöt Oy:n lainojen korot
  - Konsernitilin korot
  - Muiden lainojen korot
- Osinkotuotot
  - pidetään arvio viime vuoden tasolla
  - pieniä osinkotuottoja ei budjetoida
- Ottolainat
  - omien lainojen korkokulut
- Muut mahdolliset oleelliset erät

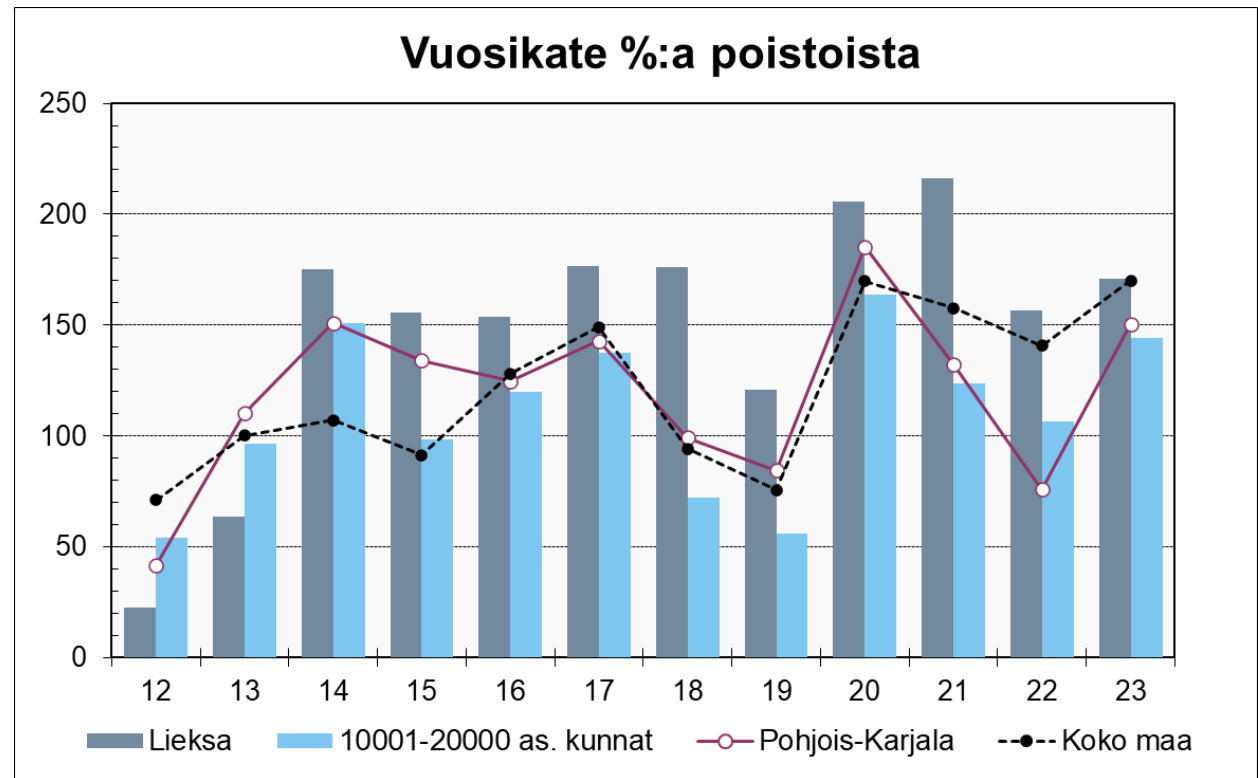
Vuosikate-ennuste 2025

- Riippuu investointitasosta ja rahoitustarpeesta, mutta vähintään n. 5 miljoonan euron vuosikatteeseen pitäisi päästä näillä näkymin
  - tarkentuu ta-prosessin aikana

Poistot

Poistot simuloidaan talousarvioon

Investointiohjelman realistisuus on tärkeää, eli milloin investoinnit valmistuvat

Tilikauden tulos - ylijäämätavoite

- Lähdetään suunnittelemaan ylijäämäistä talousarviota
- Tarvittavan ylijäämän määrä tarkentuu talousarvioprosessissa
  - Kiinteistöyhtiön rahoitustarve
  - tulevat investoinnit – lähinnä silta
  - rahoituksen riittävyys – lainanotto tarve vuodelle 2025

Investoinnit

- **Muutos investointien esittämistapaan talousarviossa**
- Investointitarpeet
  - Mähkönsilta
  - Palkkajärjestelmän muutos
  - Toimitilainvestoinnit
  - Investoinnit peruspalveluiden puolella
  - Kaupunkiympäristön investoinnit
  - Vesihuolloin investoinnit
  - → investointien suunnittelu ja seminaarit

Rahoitusosa

- Vuosikate
- Investoinnit
- Riittääkö tulorahoitus kattamaan investoinnit
- Lieksan Kiinteistöt Oy:n rahoittaminen – millä tehdään
- Tarvitaanko lisälainaa?

Kirjanpidolliset muutokset – sisäiset erät

- Sisäisinä erinä näytetään
  - *toimitilojen sisäiset vuokrat*
  - *aidot myynnit esim. ruokahuolto*
- Muutoin **hyödynnetään vyörytyksiä** kirjanpidossa
- Toimitilojen osalta jatkossa kaikki kaupungin toimitilojen ylläpitoon liittyvät laskut suoraan kaupungille
  - keventää hallintoa ja auttaa yhtiön kassanhallinnassa ja sen riittävydessä
    - turhan kaksinkertaisen kirjanpidon poistaminen
- **Jos sinun tulosityksikössä on myyntiä jollekin toiselle, sopikaa näistä ensin ostajapuolen kanssa**
  - sen jälkeen yhteys talouspalveluihin, joka kirjaa sisäiset erät talousarvioon
    - *oma vastuhenkilö talouspalveluissa*
- *Talouspalvelut kirjaa kaikille LTK-vaiheeseen*
  - ***sisäiset vuokrat*** sen jälkeen kun toimitilojen budjetti on tiedossa
    - *raamissa nämä huomioidaan Muutettu TA2024 taso+ 2%*
  - ***ICT-laitteet, lisenssit, järjestelmät (Meitan laskutus)***

Toiminnalliset tavoitteet – pohjautuu strategian toimenpideohjelmaan

Kaupungin strategian mukaiset arvot ovat *positiivisuus, yhteistyö ja johtajuus*.

- Sitovuustasot
  - Valtuustoon nähden sitovat
  - Toimielimeen nähden sitovat
- Arviointikertomuksen huomiot
- Määrän sijaan laatua
  - Mitattavuus ennen kaikkea
- Vuoden 2025 strategian painopistealue:
  - ei kaikille yhteistä painopistealuetta
  - jokainen tulosyksikkö laatii tavoitteet kyseisen palvelun ja toiminnon asiakaspalautteen ja tunnistettujen kehityskohteiden perusteella

Tytäryhtiöiden tavoitteet

- Laadintaan osana talousarviota
- Laadintavastuu:
  - Kaupunginjohtaja
  - kaupunginhallitus

Talousarvion laadinnan aikataulu ja prosessin eri vaiheet

- 9.9. ta-ohje ja raamikeskustelu kh:ssa
- 16.9. tulosityksikköpäälliköiden iltapäivä talousarvio laadinnan tueksi
- 23.9. raami ja ohje kaupunginhallituksen päätettävänä
- 30.9. valtuuston keskustelu investoinneista (*ent. investointien valtuustoseminaari*)
- Toimielimet vko 41-43
  - *22.10. mennessä kaikki toimielimet tehneet esityksensä, jonka jälkeen kaupunginjohtajan ta-neuvottelut*
- Luvut järjestelmässä 8.11.
- Verot 11.11.
- Tytäryhtiöiden budjetit valmiina
- Kaupunginjohtajan esitys 3-4.12.
- Kaupunginhallitus 9.12.
- Kaupunginvaltuusto 16.12.